

De 'renaissance' is een grote culturele beweging die ontstond in Italië in de veertiende en vijftiende eeuw. Zeker de aankomende zestiende eeuw gold als de ultieme eeuw van de 'wedergeboorte'. Terwijl de term veelal met betrekking tot het artistieke milieu wordt gehanteerd, spreekt men in de evolutie van het denken en de geesteswetenschappen ook vaak van het parallelle 'humanisme'. Het collectieve denken verschoof meer naar de kracht van het individu, het paradigma van het 'godsbeeld' zou plaatsmaken voor het 'mensbeeld', dat een universeel karakter moest uitstralen. De hierbij geformuleerde denkbeelden worden in dit cahier enigszins bijgesteld om de lezer zo tot nieuwe inzichten te bewegen.

De medische renaissance anders bekeken (1400-1600) kenmerkt zich door een steeds wederkerend spanningsveld tussen continuïteit en een soort van discontinuïteitsdenken. Als het ware een tweedeling. Enerzijds prescriptieve kennis, die vaak letterlijk werd overgeleverd en niet-zelden klakkeloos werd overgenomen. Anderzijds de propositionele kennis, die voortborduurde op nieuwe ideeën en kennis, niet-zelden ontleend uit empirie en een eerste aanzet tot wetenschappelijk experiment. Beide tendensen konden naast elkaar bestaan, maar raakten vaak in elkaar vervlochten. Deze these lijkt aannemelijker te zijn dan een strikte dichotomie op het spanningsveld te blijven verdedigen.

Aan de hand van de hier geformuleerde, onderbouwde hypothesen kan de lezer zijn eigen conclusies trekken. Afhankelijk van zijn achtergrond en intentie kunnen ze nogal uiteenlopend zijn. Dit lijkt ons echter veeleer een troef dan een 'handicap', temeer omdat op die manier het debat in de cultuur- en medische geschiedenis levendig blijft.

Prof. dr. Ivo De Leeuw, emeritus aan de universiteit Antwerpen, bekleedde verscheidene wetenschappelijke functies op het gebied van de geneeskunde in onder andere België, de VS en Groot-Brittannië. Hij is topgespecialiseerd in de medische geschiedenis van grote Italiaanse families uit de renaissance. Hij publiceerde verschillende artikelen en boeken. Dr. Cornelis van Tilburg, classicus, is verbonden aan de Universiteit Leiden. Hij publiceerde onder meer over verkeer en stadshygiene in het Romeinse Rijk en is eindredacteur van de cahierreeks *Geschiedenis van de Geneeskunde en Gezondheidszorg*. Dr. Vincent Van Roy, historicus, specialiseert zich in allerlei medisch-historische onderwerpen, geschiedenis van lichaam en geest en hospitaalgiedenis. In die hoedanigheid fungeert hij ook als secretaris van de vereniging Hospitium en is hij redactiecoördinator van de cahierreeks *Geschiedenis van de Geneeskunde en Gezondheidszorg*.